

Praktiske erfaringer vedrørende mejetærskning.

Af godsejer *M. E. Hovmand-Hansen*, Knuthenlund.

Nedenstående artikel er en gengivelse af godsejer *Hovmand-Hansens* indlæg i diskussionen om mejetærskning ved Landhusholdningsselskabets vintermøde den 26. februar 1953.

Før man giver sig til at ændre på en i forvejen veltjent høstmetode, må man gøre sig klart, hvilke fordele man mener at kunne opnå ved ændringen. Disse fordele kan formentlig sammenfattes i følgende:

- 1) Erstatning for manglende arbejdskraft.
- 2) Hurtigere gennemførelse af høsten.
- 3) Opnåelse af at høste med mindre spild.
- 4) Frembringelse af en bedre kvalitet.
- 5) Nedbringelse af høstudgifterne.

Nu er spørgsmålet: Kan mejetærskeren honorere alle disse krav? Under forudsætning af, at man har de rigtige maskiner og bruger dem rigtigt, må svaret blive et afgjort ja.

Problemet at skaffe arbejdskraft til bjærgning af høsten varierer fra sted til sted. Mange steder findes denne ekstra hjælp ikke, så her har det været bydende nødvendigt at ændre høstmetoden. Forøvrigt kan landbruget ikke forvente, at der skal stå en ledig arbejdsstyrke og vente på, at der bliver kaldt; vi må søge at udjævne det sæsonmæssige arbejdsbehov, og for høstens vedkommende er midlet mejetærskeren, idet man med den kan gennemføre høsten med normal arbejdsstyrke på kortere tid.

Jeg kan oplyse, at for mit vedkommende ligger forholdet således, at medens vi tidligere skulle bruge ca. 30 mand for at gennemføre høsten på forsvarlig måde, kan vi nu gennemføre den med 10 mand på ca. den halve tid.

Den korte høsttid, som mejetærskeren betinger, formindsker risikoen for dårligt bjærget høst og dermed følgende dårlig kornkvalitet. Spildprocenten vil i denne forbindelse også blive reduceret. Min erfaring tyder på, at man i praksis godt kan regne med et væsentligt mindre spild end ved brugen af binder og tærskværk, hvilket forøvrigt også må være logisk, da vi ved den gammeldags høstmetode må regne med mange spildmuligheder. Der er f. eks. spild ved selve mejningen, ved opsætning i hobe, ved hjemkørsel og ved tærskning. Skal kornet opbevares i lade til om vinteren, giver det tit husly for adskillige rotter og mus, som tager deres part af høsten.

Kommer man så ud for ugunstigt vejr med påfølgende flytning af hobe, snitning af neg m. m., vil muligheden for spild forøges betydeligt.

Selvfølgelig er der ikke noget i vejen for, at der kan frembringes et stort spild med mejetærskeren, når den bruges forkert eller er forkert indstillet. Der er hos dem, der bruger mejetærskere, en uheldig tendens til at sætte rekorder i tærsket sæd pr. time; dette sker tit uden smålige hensyn til spildet over rysterne. Hellere være lidt længere om arbejdet og så få det hele med end at kunne prale med rekorder, idet de sidste kan blive dyre fjer at få i hatten. I det hele taget bør man, så længe høsten står på, være på vagt over for spildet; det betaler sig med små mellemrum at undersøge, om ryster og sold er rene, og om der er spild bag maskinen.

I denne forbindelse vil det være på sin plads at skyde lidt på maskinhandlerne, der er tilbøjelige til at love mere, end maskinerne kan holde. Kørsel i dug og fugtigt vejr vil, der som tilbørligt hensyn ikke tages dertil, betyde et større spild over rysterne, idet kærnerne ikke rystes så let gennem fugtig som tør halm.

Der er en anden risiko for spild ved brugen af mejetærsker, og det er afblæsning af kærner og hele aks, forøvrigt en risiko, som man heller ikke kan se helt bort fra ved bindermejnningen. Risikoen er ikke lige stor for de forskellige kornsorter, idet der kan være betydelig forskel på de forskellige stråns sejhed, noget, som det vil være ønskeligt, om kornforædlerne

vil have deres opmærksomhed henvendt på. Det vil tit være en fordel med et lidt blødere og sejt strå end et stift og skørt. Man behøver forøvrigt ikke at frygte lejesæd så meget, når det blot ikke går for tidligt ned. Mejetærsker med lejesæds-pick-up er ganske fortræffelig til at pille lejesæd op. Det er faktisk ikke til at se på en stubmark, om der har været lejesæd, når den er taget med mejetærsker. Dette bevirker også, at man er mere dristig med brugen af kunstgødning, hvorved høstudbyttet forøges.

Ved bedømmelse af spildet efter mejetærskeren må man huske på, at al det spild, der kommer, kun findes på marken efter mejetærskeren og ingen andre steder — i modsætning til, som omtalt, de tidligere høstmetoder. Jeg kan oplyse, at der skal godt 400 kærner pr. m² for at give et fold — dette i gennemsnit af hele skårbredden. Betragter man kun halmstriben, hvor vi som regel har det største spild, vil et spild på 400 kærner pr. m² være meget stort og næsten aldrig forekomme, når maskinen er rigtigt indstillet.

Kvaliteten af det mejetærskede korn sammenlignet med det binderhøstede falder absolut ud til fordel for mejetærskeren, idet vi ved mejetærskningen undgår spirede og misfarvede kærner.

Alt det dårlige mejetærskede korn, som er kommet ind, skyldes udelukkende en forkert behandling af kornet efter høst eller forkert brug af mejetærskeren. Det er faktisk sådan ifølge udtalelser fra købmænd, at det bedste af det korn, der er leveret i afvigte år, stammer fra mejetærskere, men til gengæld er noget af det dårligste også høstet med mejetærsker. Det er selvfølgelig givet, at vil man bruge mejetærsker, må man bruge den rigtigt, d. v. s. aldrig begynde tærskningen før kornet er rigtig modent, hvilket igen vil sige, når fugtigheden målt på en fugtighedsmåler — det er ikke nok at føle sig til fugtigheden — ligger under 18 pct. Har fugtigheden været nede på 18 pct., kan en noget større fugtighedsprocent tolereres, når den er forårsaget af ydre fugtighed såsom dug eller regn, men man må i så tilfælde være forberedt på noget større tørringsomkostning. Ifølge svenske iagttagelser

Fig. 1. Hjemtransporten af det aftærskede korn sker her på den måde, at det fra mejetærskerens tank løber direkte over i en almindelig kassevogn, forsynet med presenning.

Fig. 2. Nærbillede af mejetærsker og vogn. Ved denne fremgangsmåde spares dels anskaffelsen af særligt indrettede — og dyre — tankvogne til hjemtransporten af kornet, og dels er man fri for et anstrengende arbejde med opsamling og hjemkørsel af de fyldte sække.

skal man under sådanne forhold kunne gå op til ca. 25 pct., uden at spireevne og kvalitet tager skade. Dog vil det være hensigtsmæssigt at have så stor mejetærskerkapacitet, at man kan høste kornet nogenlunde tørt.

Man bør søge frem til at indrette sig således, at kornet tages hjem og behandles hjemme, bedst gennem korntørreri og renseri. Det dårligste, man kan gøre, er at lade sækkene ligge på marken og så ellers lade købmændene om resten. Forholdet er det, at uanset hvor tørt kornet har været, når det tærskes, skal det have lov at svede, inden det falder til ro og kan lagres. Man kan ikke forlange, at købmændene skal have fornøden lagerplads og tørreri til alt det korn, som kommer væltende ind i høsten. De fleste mejetærskere er kun enkeltrensere, så der sker ingen sortering, og rensningen er heller ikke for god, så en efterrensning af kornet må være reglen, således at den dag, kornet skal sælges, kan man komme med en prøve af den helt rigtige kvalitet, og først da kan man forlange at få den rigtige pris.

Målet for os landmænd må være, som det altid har været danske landmænds, at levere den bedst mulige kvalitet, og den får vi kun ved at bruge maskinerne rigtigt og navnlig behandle den høstede vare rigtigt. Det er ikke høstmetoden, men varens kvalitet, der må være det afgørende. Der er leveret meget dårligt korn også efter den gammeldags høstmetode. Kornlovens bestemmelser er medvirkende årsag hertil. Bestemmelsen om, at vådt brødkorn høstet på gammel vis skal tørres på statens bekostning, medens det mejetærskede skal tørres af landmanden, må formodentlig være et udslag af sætternissens luner — eller har vedkommende, der har fået denne bestemmelse sat ind, måske ment, at de, der kører med mejetærskere, har bedre råd? Bestemmelsen er i hvert fald urimelig og burde aldrig have været der.

For at få den helt rigtige økonomi frem, bør mejetærskeren være forsynet med tank og være selvkørende, men også sækmaskinerne kan måle sig med den gammeldags høstmetode. De selvkørende mejetærskere vil jeg absolut foretrække frem for de bugserede; det giver langt den bedste arbejdsgang. End-

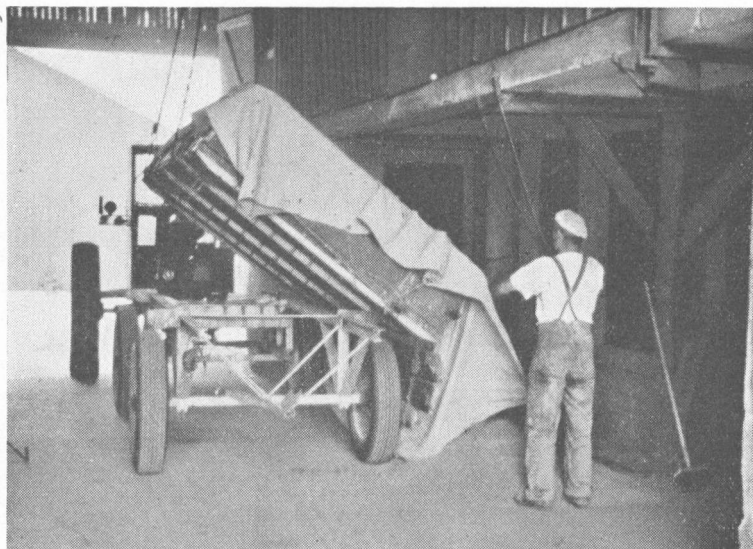

Fig. 3. Kornet tippes af i gruben hjemme ved siloanlægget.

videre bør man have rigelig mejetærskerkapacitet; det giver mere magt over arbejdet og dermed mindre nervøsitet, hvilket igen betyder bedre kornkvalitet.

Skårlæggeren kan bruges som surrogat for tørreri, idet man, når man er heldig, på den måde godt kan få en tør og forvejret vare, men metoden er meget farlig og arbejdskrævende samt spildsom. Jeg har set folk hesterive en skårlagt mark, efter at den er tærsket, og kørt rivningen gennem et tærskværk og fået temmeligt meget kærne deraf. Skal det være fremgangsmåden, er der ikke meget vundet med mejetærskeren. Det er i hvert fald ikke en anbefalelsesværdig metode. Dog kan skårlæggeren være nyttig til frøafgrøder og afgrøder med for meget grønt i, men den bør bruges mindst muligt til korn.

En forudsætning for, at man kan få glæde af sin mejetærsker, er, at den er i orden. Man bør hvert år skille maskinen ad og forny alle slidte dele samt give den en gang med rustbeskyttende maling og gennemsmøre den, først da kan man

være sikker på, at den kan gå tilfredsstillende, når tiden er inde.

For at undgå at få sten op i maskinen, bør man samle de største sten af og tromle marken, når kornet er kommet op og efterlade marken i tromlet tilstand. Man bør tilstræbe at have så jævne marker som muligt, hvilket navnlig ved lejesæd har stor betydning for arbejdets kvalitet og maskinens holdbarhed.

Dersom flere ønsker at være fælles om høstarbejdet, mener jeg, det vil være mest hensigtsmæssigt, at man er fælles om en selvkørende mejetærsker og så selv behandler kornet hjemme. Derved opnår man at drage nytte af den selvkørende mejetærskers fordel og undgår at få blandet sit korn på et fælles tørreri.

Rationaliseringsundersøgelser vedrørende mejetærsker kontra almindelig høstmetode.

Minutter pr. td. ld.:	Med tank			Med søkke		
	Mandsarbejde	Traktor	Mejetærskn.	Mandsarbejde	Traktor	Mejetærskn.
Mejetærskning	63	—	63	207	—	103
Kørsel af korn	66	66	—	324	114	—
Tørring og rensning ..	97	—	—	150	—	—
Arbejde med halm	252	78	—	252	78	—
Ialt min. pr. td. ld. ..	478	144	63	933	192	103

Almindelig høstmetode.

Minutter pr. td. ld.:	Mandsarbejde	Heste	Traktor	Tærskværk
Mejning	132	—	66	—
Opstilling af neg ..	228	—	—	—
Hjemkørsel af neg .	342	—	132	—
Rivning	104	72	—	—
Tærskning	600	54	66	66
Ialt min. pr. td. ld.	1406	126	264	66

Tallene i foranstående tabel stammer fra rationaliseringsundersøgelser foretaget for tankmaskinernes vedkommende på Knuthenlund. De andre tal stammer fra lignende undersøgelser foretaget sammen år på lignende gårdstørrelser.

For at komme ned på de lave tal, som er anført for tankmaskinernes vedkommende, bruger vi følgende fremgangsmåde:

Vi anvender 2 stk. 12 " selvkørende mejetærskere med påmonteret tank, der kan tømmes under kørslen og betjenes af 1 mand hver. Dernæst har vi 2 mand med hver sin gummivogn med presenning i bunden; disse vogne rummer ca. 4000 kg og kan tippes ned i en grube hjemme ved siloanlægget, hvor der er en mand beskæftiget, hvilket giver ialt 5 mand til at høste ca. 30 tdr. ld. om dagen.

Halmen tages med en pick-up presse, der presser ballerne op på en efterfølgende vogn. Hertil bruges en mand på traktoren og en på vognen til at lægge læsset. 1 mand bruges til at læsse af hjemme, og en kører på vejen, ialt 4 mand. Kapaciteten er ca. 15 tdr. ld. om dagen afhængig af halmmængden.
